

محل مهر	تاریخ امتحان : ۹۸/۳/۲۸	<p style="text-align: center;">با سجه تعالی</p> <p style="text-align: center;">اداره کل آموزش و پرورش استان یزد</p> <p style="text-align: center;">اداره آموزش و پرورش ناحیه یک</p> <p style="text-align: center;">دبیرستان دخترانه فرهنگ نامن الاثمه (ع)</p>	نام و نام خانوادگی :
	وقت امتحان : ۷۵ دقیقه		نام پدر :
	ساعت شروع : ۱۰/۳۰		نام درس : علوم و فنون ادبی ۱
	تعداد صفحات : ۴		پایه و رشته : دهم انسانی
	تعداد سؤال : ۲۵		نام دبیر : فاطمه بهاری فر
	نمره باحروف :		نمره با عدد :

بارم	سؤالات	ردیف
۲	<p style="text-align: right;">تاریخ ادبیات (نمره)</p> <p>۱- عبارات زیر را کامل کنید:</p> <p>الف - تحوّل روحی و معنوی آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید.</p> <p>ب - نثر موزون را به کمال رسانید.</p> <p>پ - زبان های ایرانی میانه به دو گروه و پهلوی تقسیم می شود.</p> <p>ت - تاریخ بلعمی یکی از کتاب های نثر دوره است.</p> <p>۲- چرا به زبان فارسی ، فارسی دری هم گفته می شود؟ ۵/۰</p> <p>۳- دو علت عمده توجه نویسندگان به فارسی نویسی در قرن پنجم و ششم را بیان کنید. ۵/۰</p>	(۱)
۲	<p style="text-align: right;">سبک شامی (نمره)</p> <p>۴- عبارت زیر را با کلمات مناسب کامل کنید: ۵/۰</p> <p>«سبک دوره سلجوقی را باید نام نهاد زیرا ویژگی های سبک نیز در آن به چشم می خورد.»</p> <p>۵- در کدام مرحله از مراحل تکامل نثر فارسی، نثر به دوره بلوغ خود می رسد؟ ۲۵/۰</p> <p>الف- در قرن ششم و اوایل قرن هفتم ب- در نیمه قرن پنجم ج- در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم د- در نیمه قرن ششم</p> <p>۶- کدام یک از عبارات های زیر درست و کدام نادرست است؟ ۷۵/۰</p> <p>الف - داشتن اطناب، استشهاد به آیات و احادیث و حذف فعل به قرینه از ویژگی های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ☐ ص ☐ غ</p> <p>ب) با توجه به تقسیم بندی محمدتقی بهار برای شعر فارسی، سبک هندی قبل از سبک عراقی قرار دارد. ☐ ص ☐ غ</p> <p>پ- با خروج شعر از دربارها و ورود آن به خانقاه ها ، دامنه موضوعات آن گسترش یافت و بر سادگی بیان و عمق افکارافزوده شد. ☐ ص ☐ غ</p> <p>۷- واژه های مناسب را انتخاب کنید. ۵/۰</p> <p>الف- ویژگی اصلی نثر(فتی - موزون) به کارگیری سجع است.</p> <p>ب- تقسیم بندی شعر بر اساس نظریه ارسطو به سبک حماسی و عرفانی ، براساس (موضوع و نوع - دوره) صورت گرفته است.</p>	(۲)

۸- درستی یا نادرستی هر یک از نوشته های زیر را مشخص کنید. ۱.

- الف) وزن شعر، نظمی است بر مبنای کمیّت و چینش هماهنگ هجاها. ص غ
- ب) واحد وزن در شعر فارسی بیت است. ص غ
- پ) قافیه در شعر نو محدودیت شعر کهن را دارد. ص غ
- ت) واج «و» در کلمه موز صامت است. ص غ

۹- ابیات زیر را از دید حس و حال عاطفی و لحن شعر بررسی کنید. ۵/۰

الف - بدو گفت خندان که نام تو چیست؟ تن بی سرت را که خواهد گریست؟ (فردوسی)

پ) باز این چه شورش است که در خلق عالم است ؟ باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟ (محتشم کاشانی)

۱۰- با توجه به بیت زیر به موارد خواسته شده پاسخ دهید: ۵/۱

- معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا
- الف - ردیف: ب - واژه های قافیه: پ - حروف قافیه:
- ت - قاعده قافیه: ث - حرف روی:

۱۱- هریک از اصطلاحات «ذوقافیتین - قافیه درونی» را مقابل بیت مربوط به آن بنویسید. ۵/۰

الف - من مانده ام مهجور از او بیچاره و رنجور از او گویی که نیشی دور از او در استخوانم می رود

ب - در غم ما روزها بیگانه شد روزها با سوزها همراه شد

۱۲- در کدام بیت ردیف وجود ندارد؟ دلیل خود را بنویسید. ۵/۰

الف - مسلمانان مرا وقتی دلی بود که با وی گفتمی گر مشکلی بود

ب - گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان

۱۳- با توجه به نوع هجاها، کدام یک از واژه های زیر با حذف همزه تلفظ شده است؟ ۵/۰

الف) دل آرام: U - U (ب) دل انگیز: - - U

۱۴- بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید. سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید. ۵/۱

ای ساربان آهسته ران کارام جانم می رود وان دل که با خود داشتم با دلستانم می رود

۱۵- در ابیات زیر آرایه واج آرایبی و واژه آرایبی (تکرار) را مشخص کنید. ۰/۵

- الف- نشد یک لحظه از یادت جدا دل زهی دل، آفرین دل، مرحبا دل ()
 ب- نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس ملالت علما هم ز علم بی عمل است ()

۱۶- ارکان سجع را در عبارات زیر مشخص کنید و سپس نوع سجع را بنویسید. ۱/۵

الف- محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.

ب- طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.

۱۷- آیا در عبارت زیر، آرایه ی تکرار (واژه آرایبی) وجود دارد؟ دلیل خود را ذکر کنید. ۰/۵

« برادر که در بند خویش است نه برادر نه خویش است.»

۱۸- اگر واژه های زیر ارکان سجع باشند؛ ارزش موسیقایی کدام گزینه بیشتر است؟ ۰/۵

- الف) پیمودنی - نمودنی ب) صورت - سیرت ج) خدمت - همدم د) مال - جمال
 ۱۹- انواع جناس را در ابیات زیر مشخص کنید: (تام، حرکتی، افزایشی و اختلافی) ۱

- الف) تهمتن چنین داد پاسخ که نام چه پرسی کزین پس نبینی تو کام ()
 ب) زد به دلم در آتشی عشق بتی که نام او زهره و آفتاب را زهره به آب می کند ()
 پ) گر مر او را این نظر بودی مدام چون ندیدی زیر مشتی خاک، دام ()
 ت) گدا را چو حاصل شود نان شام چنان خوش بخشید که سلطان شام ()

۲۰- در بیت زیر میان چه واژه هایی اشتقاق وجود دارد؟ ۰/۵

گر تیغ برکشد که محبان همی زخم اول کسی که لاف محبت زند، منم

۲۱- با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید: ۱

- الف) ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود ()
 ب) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را ()

الف- در کدام بیت آرایه موازنه و در کدام ترصیع دیده می شود؟

ب- ارزش موسیقایی کدام بیت بیشتر و گوش نوازتر است؟ چرا؟

۲۲- در کدام گزینه آرایه مربوط به آن نادرست نوشته شده است؟ ۰/۵

- الف) توانگری به هنر است نه به مال و بزرگی به عقل است نه به سال. (سجع)
 ب) سرو را بین برسماع بلبلان صبح خیز همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن (واج آرایبی)
 ج) بی عمر زنده ام من و این بس عجب مدار روز فراق را که نهد در شمار عمر (تکرار)
 د) زیانش توان ستایش نداشت روانش گمان نیایش نداشت (موازنه)

۲۳- با توجه به ابیات زیر، موارد خواسته شده در جدول را کامل کنید. ۲.

بوی جوی مولیان آید همی	یاد یار مهربان آید همی
ریگ آموی و درشتی راه او	زیر پایم پرنیان آید همی
آب جیحون از نشاط روی دوست	خنگ ما را تا میان آید همی
ای بخارا، شاد باش و دیر زی	میر زی تو شادمان آید همی

قلمرو ادبی	قلمرو زبانی
کلمات قافیه در بیت اول:	یک واژه کهن:
تشبیه:	یک واژه فارسی:
جناس و نوع آن :	کاربرد دستور تاریخی:

۲۴- با توجه به متن به سؤالات پاسخ دهید: ۱/۵

« روزی شخصی پیش بهلول ، بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند ؛ اما لگد کم خورده است.»

الف) «لگد کم خورده است.» کنایه از چیست؟

ب) تعلیمی بودن متن نشانه کدام قلمرو است؟

ج) رابطه معنایی « آب و گل » را بنویسید.

۲۵- با توجه به متن ، موارد خواسته شده را پاسخ دهید. ۵/۰

« ملک گفت: آورده اند که بازرگانی غلامی داشت دانا و زیرک سار و بیدار بخت. بسیار حقوق بندگی بر خواجه ثابت گردانیده بود و مقامات مشکور و خدمات مقبول و مبرور بر جراید روزگار ثبت کرد.

روزی خواجه گفت غلام را: ای غلام اگر این بار دیگر سفر دریا بر آوری و باز آیی تو را از مال خویش آزاد کنم. غلام بار در کشتی نهاد و خود در نشست. روزی دوسه بر روی دریا می راند. ناگاه بادهای مخالف از هر جانب بر آمد. سفینه را در گردانید و بار آبدینه املش خرد بشکست. کشتی و هرچ درو بود جمله به غرقاب فنا رفت و او به سنگ پشت بحری رسید. دست درو آویخت....»

الف) یک ویژگی قلمرو زبانی :

ب) یک ویژگی قلمرو ادبی :